

Unit 5: סמיכת גאולה לתפילה

The Order of שמע and שמונה עשרה at Night

_____ .1 _____ .2 _____ .3 קריאת שמע .4 _____ .5 _____ .6
 _____ .7 שמונה עשרה

Berachot 4b**ברכות ד:**

Literal Explanation	Text of the Gemara
	אמר מר: "קורא קריאת שמע ומתפלל" מסייע ליה לרבי יוחנן.
	דאמר רבי יוחנן: איזהו בן העולם הבא? זה הסומך גאולה לתפלה של ערבית. רבי יהושע בן לוי אומר: תפלות באמצע תקנום.
	במאי קא מפלגי?
	אי בעית אימא קרא איבעית אימא סברא. איבעית אימא סברא, דרבי יוחנן סבר: גאולה מאורתא נמי הוי, אלא גאולה מעלייתא לא הויא אלא עד צפרא. ורבי יהושע בן לוי סבר: כיון דלא הויא אלא מצפרא, לא הויא גאולה מעלייתא.
	ואי בעית אימא קרא, ושניהם מקרא אחד דרשו, דכתיב: "בשכבך ובקומך" (דברים ו:ז), רבי יוחנן סבר: מקיש שכבה לקימה: מה קימה קריאת שמע ואחר כך תפלה, אף שכבה נמי, קריאת שמע ואחר כך תפלה. רבי יהושע בן לוי סבר: מקיש שכבה לקימה: מה קימה קריאת שמע סמוך למטתו, אף שכבה נמי, קריאת שמע סמוך למטתו.
	מתיב מר בריה דרבינא: "בערב מברך שתים לפניה ושתים לאחריה", ואי אמרת בעי לסמוך, הא לא קא סמך גאולה לתפלה, דהא בעי למימר "השכיבנו!"
	אמרי: כיון דתקינו רבנן "השכיבנו", כגאולה אריכתא דמיא

Words

מילים

סְמוּךְ -	מְסִיעַ -
לְמַטְתּוֹ -	אִיזָהוּ -
מְתִיב -	בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא -
לְפָנֶיהָ -	
לְאַחֲרֶיהָ -	הַסּוּמֵךְ -
הָא -	בְּאִמְצַע -
קָא -	תְּקִנוּם -
לְמִימְרֵי -	בְּמֵאֵי קָא מְפִלְגִי -
אָמְרֵי -	
אֲרִיכְתָא -	מְאוּרְתָא -
דְּמֵיא -	מְעַלְיִיתָא -
דְּתַקִּינוּ -	צְפָרָא -
רְבִנָן -	דְּרָשׁוּ -

Concepts

מושגים

מְתִיב -	"גאל ישראל" -
	היקש -
אִי בְּעִית אִימָא -	סְבָרָא versus קָרָא -
יציאת מצרים -	מְסִיעַ -
"השְׂכִיבֵנוּ" -	

Interpretation and Analysis

פְּרָשְׁנוֹת וְעִיּוֹן

רש"י, ברכות ד:

זה הסומך – ואמרין בברכות ירושלמי: מי שאינו סומך גאולה לתפלה למה הוא דומה? לאוהבו של מלך שבא ודפק על פתחו של מלך, יצא המלך ומצאו שהפליג, אף הוא הפליג. אלא יהא אדם מקרב להקדוש ברוך הוא אליו ומרצהו בתשבחות וקלוסין של יציאת מצרים, והוא מתקרב אליו, ובעודו קרוב אליו יש לו לתבוע צרכיו.

Rashi's Explanation -

רבינו יונה על הרי"ף מסכת ברכות דף ב:

מפני שכשמצריך גאולת מצרים ומתפלל מיד, הוא מראה **שבוטח בה'** בתפלה, כיון שמבקש ממנו צרכיו, שמי שאינו בוטח בו לא יבקש ממנו כלום.

Rabbeinu Yona's Explanation -

According to Rashi and Rabbeinu Yona, is the goal of סמיכת גאולה לתפילה to emphasize תפלה or גאולה?

Rashi:

Rabbeinu Yona:

Name: _____

Rabbi Marlowe

Corner: נפקא מינה

Do you need to do סמיכת גאולה לתפילה on שבת?

Rashi -

Rabbinic Yona -

Does a person who does סמיכת גאולה לתפילה literally earn הבא, a portion in the World to Come?

ריטב"א, ברכות ד:

איזהו בן העולם הבא? כל הזהיר (=careful) בדברי חכמים לדקדק (meticulous) בהן ולקיימן, שאף בזו הוא זהיר לסמוך גאולה לתפילה אפלו בלילה.

Ritva:

רבינו יונה על הרי"ף מסכת ברכות דף ב:

וכי מפני שסומך גאולה לתפילה יש לו שכר כל כך שיהיה בן עולם הבא? ...הטעם שזוכה לשכר גדול כזה מפני שהקדוש ברוך הוא כשגאלנו והוציאנו ממצרים היה להיותנו לו לעבדים, שנאמר: "כי עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים". ובברכת "גאל ישראל" מזכיר בה החסד שעשה עמנו הבורא, והתפילה היא עבודה... וכשהוא מזכיר יציאת מצרים ומתפלל מיד, מראה שכמו שהעבד שקונה אותו רבו חייב לעשות מצות רבו, כן הוא מכיר הטובה והגאולה שגאל אותו הבורא ושהוא עבדו ועובד אותו. וכיון שמכיר שהוא עבדו מפני שגאלו ועושה רצונו ומצותיו, נמצא שבעבור זה זוכה לחיי העולם הבא.

Rabbeinu Yona:

Name: _____

Rabbi Marlowe

Is גאולה אריכתא a fundamental or technical concept?**תוספות, ברכות ד:**

דאמר רבי יוחנן איזהו בן העולם הבא וכו' – ואנן שאומרים "יראו עינינו" ופסוקים אחרים אחר "השכיבנו". נראה הואיל ותקינו להו רבנן, הוה ליה בגאולה אריכתא דתקינו לומר זה שבתוך כך יתפלל חבירו גם הוא, ולא ילק מבית הפנסת עד שייגמר כל אחד תפלתו. וגם יש באותם פסוקים שמונה עשר אצפרות כנגד שמונה עשר ברכות דשמונה עשר, ואגב שתקנו לומר אותם פסוקים תקנו לומר חתימה של "יראו עינינו". והלכה כרבי יוחנן דבריתא מסייע ליה וכן פסק הגאון. ואם כן יש להזהר שלא לספר בין גאולה דערבית לשמונה עשר. ומיהו (and however) בסדר רב עמרם פרש מה שאנו אומרים 'קדיש' בין גאולה לתפלת ערבית לאשמעין (teaches us) דלא בעינן סמיכת גאולה דערבית לתפלה משום דתפלת ערבית רשות.

Tosafot:

Rav Amram Gaon:

SQAP - Understanding the Flow of the Gemara

Stage (SQAP)	Actual Meaning	Text of the Gemara
		<p>אָמַר מֶר: "קוֹרָא קְרִיאַת שְׁמַע וּמִתְפַּלֵּל" מְסִייע לִיה לְרַבִּי יוֹחָנָן,</p>
		<p>דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֵיזְהוּ בֶן הָעוֹלָם הַבָּא? זֶה הַסּוּמָךְ גְּאוּלָּה לְתַפְּלָה שֶׁל עַרְבֵית. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִי אָמַר: תְּפִלוֹת בְּאִמְצַע תְּקַנּוּם.</p>
		<p>בְּמַאי קָא מְפַלְגִי?</p>
		<p>אִי בְּעִית אִימָא קְרָא אִיבְעִית אִימָא סְבָרָא. אִיבְעִית אִימָא סְבָרָא, דְּרַבִּי יוֹחָנָן סְבָר: גְּאוּלָּה מְאוּרְתָא נְמִי הוּי, אֶלָּא גְּאוּלָּה מְעַלְיִיתָא לָא הוּי אֶלָּא עַד צְפָרָא. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִי סְבָר: כִּיּוֹן דְּלָא הוּי אֶלָּא מְצַפְרָא, לָא הוּי גְּאוּלָּה מְעַלְיִיתָא.</p>
		<p>וְאִי בְּעִית אִימָא קְרָא, וְשְׁנִיָּהּ מְקָרָא אֶחָד דְּרָשׁוּ, דְּכְתִיב: "בְּשִׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ" (דְּבָרִים ו'ז'), רַבִּי יוֹחָנָן סְבָר: מְקִישׁ שְׁכִיבָה לְקִימָה: מַה קִימָה קְרִיאַת שְׁמַע וְאַחַר כֵּן תְּפִלָּה, אֶף שְׁכִיבָה נְמִי, קְרִיאַת שְׁמַע וְאַחַר כֵּן תְּפִלָּה.</p>

		<p>רבי יהושע בן לוי סבר: מקיש שכ"ב ללקימה: מה קימה קריאת שמע סמוך למטו, אף שכ"ב נמי, קריאת שמע סמוך למטו.</p>
		<p>מתיב מר בריה דרבנא: "בערב מברך שתיים לפניו ושתיים לאחריה", ואי אמרת בעי לסמוך, הא לא קא סמך גאולה לתפלה, דהא בעי למימר "השכיבנו!"</p>
		<p>אמרי: כיון דתקינו רבנן "השכיבנו", כגאולה אריכתא דמיא</p>

Practical Halacha

הלכה למעשה

שולחן ערוך (אורח חיים רלזג)

מִצָּא צְבוּר שֶׁקָּרָא קְרִיאַת שְׁמַע וְרוֹצִים לְעַמֵּד בְּתַפְלָה, יִתְפַּלל עִמָּהֶם וְאַחַר כֵּן יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע עִם בְּרִכּוֹתֶיהָ.

According to the שולחן ערוך, what should you do if you come to תפילת ערבית and they are up to עשרה עשרה?

משנה ברורה רלזב

יִתְפַּלל עִמָּהֶם – דְּתַפְלַת הַצְּבוּר עֲדִיפָא (greater) מִסְמִיכַת גְּאוּלָּה לְתַפְלָה דְּעֶרְבִית. [וְאִפְּלוּ אִם הַצְּבוּר מִתְפַּלְלִין].

Why does, according to the Mishna Berura, should you skip to עשרה עשרה if you come late to מנין?

אִי בְּעִית אֵימָא קְרָא אִיבְעִית
אֵימָא סְבָרָא אִיבְעִית אֵימָא
סְבָרָא דְרַבִּי יוֹחָנָן סְבַר גְּאוּלָּה
מְאוּרְתָא נְמִי הוּי אֶלָּא גְּאוּלָּה
מְעַלְיִיתָא לָּא הוּיָא אֶלָּא עַד
צְפָרָא וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי סְבַר
כִּיּוֹן דְּלָא הוּיָא אֶלָּא מְצַפְרָא לָּא
הוּיָא גְּאוּלָּה מְעַלְיִיתָא.

Name: _____

In the previous stage of the Gemara, the Gemara said:

בְּמַאי קָא מְפַלְגִי?

Is this a S or Q or A or P?

What is happening at this stage of the Gemara (in terms of SQAP)?

Do you agree with both reasons of Rabbi Yochanan and Rabbi Yehoshua ben Levi?